

Retningslinjer for overholdelse av konkurranselovgivningen i NHO

Disse retningslinjer er ikke ment å gi et uttømmende bilde av all gjeldende konkurranselovgivning da de ikke er en håndbok, men beskriver de vanligste situasjoner som vi må være klar over.

Innhold

1. Forord
2. Konkurranselovgivningen
3. Utsveksling av informasjon i NHO
4. Hva som ikke omfattes av konkurranselovens forbudsbestemmelser
5. Konkurransetilsynets sanksjoner og kontrollbesøk

Informasjon som foregår i regi av NHO skal overholde konkurranserettens regler.

Forord

En av NHOs viktige oppgaver er å skape et miljø hvor medlemmene kan møtes og utveksle informasjon til nytte for den enkelte bedrift og medarbeider.

I den forbindelse er det viktig at informasjonsutvekslingen som foregår i regi av NHO, overholder konkurranserettens regler.

NHO har derfor utarbeidet veiledende retningslinjer hvor formålet er å veilede NHOs medarbeidere og medlemmer til å være oppmerksomme på hvor det kan oppstå risiko for overtredelse av konkurranselovgivningen.

Kristin Skogen Lund
Administrerende direktør i NHO

Enkelte typer
informasjonsutvikling
mellom konkurrenter, for
eksempel prissamarbeid,
anbudssamarbeid og
markedsdeling er forbudt.

NHOs kjernevirksomhet
som arbeidsgiverpolitikk,
næringspolitikk og
kompetanseutvikling er
normalt helt uproblematisk å
diskutere.

2. Konkurranselovgivningen

Hensikten med konkurranselovgivningen er å fremme konkurranse ved å bidra til effektiv bruk av samfunnets ressurser. Konkurranselovgivningen skal hindre konkurransevridende virksomhet. Forholdet mellom konkurrenter er regulert i konkurranseloven, både mellom konkurrerende bedrifter og bransjeorganisasjoner.

Konkurranseloven inneholder to sentrale forbud:

- Et forbud mot konkurransebegrensende avtaler og samordnet praksis
- Et forbud mot misbruk av dominerende stilling

Det er særlig forbudet mot konkurransebegrensende avtaler og adferd som er relevant for relasjonene mellom NHO og medlemmene og mellom de enkelte medlemmene.

Under diskusjoner i NHOs styrende organer eller etablerte fora må det tas behørig hensyn til konkurranselovgivningen. NHOs ansatte og medlemmer må derfor være bevisst på at man ikke kan diskutere priser eller inngå samarbeid som har en konkurransebegrensende virkning. Ved etablering av elektroniske plattformer hvor konkurrenter møtes til diskusjon om temaer, er det viktig at NHO gjør medlemmene oppmerksom på at konkurranselovens regler også gjelder her.

Det er viktig å være oppmerksom på at et bransjeorganisasjoner er underlagt samme restriksjoner på sin opptreden som et hvert annet foretak i markedet.

For å ta hensyn til konkurranselovgivningen, er det viktig at de som deltar på møter i regi av NHO følger vedlagte retningslinjer:

Det er forbudt å:

- Diskutere priser, marginer, rabatter, kredittvilkår og andre viktige betingelser for bedriftens produkter og tjenester med konkurrerende bedrifter.
- Diskutere anbud eller avtalevilkår på en måte som gir den minste antydning om ulovlig samarbeid.
- Diskutere kvoter eller markedsinndeling med konkurrenter.

- Diskutere noe annet som kan oppfattes som brudd på konkurransereglene.
- Snakke om produksjonstall til konkurrenter, eller diskutere produksjonsstans eller produksjonsbegrensning

Rådfør deg alltid med advokat hvis du er i tvil. Terskelen for å søke juridisk råd skal være lav.

Det anbefales å sende ut dagsorden før møtene og føre møteprotokoll/referat. Dersom det blir diskutert temaer som er beskrevet i punktene ovenfor, reis deg opp og gå.

3. Utveksling av informasjon i NHO

Utteksling av informasjon, så vel muntlig som skriftlig mellom NHO og medlemmene og mellom medlemmene, vil kunne anses for å være en «avtale» eller samordnet praksis i konkurranserettslig forstand. Det skyldes at utveksling av informasjon kan resultere i en bestemt adferd, som igjen har samme effekt som en konkret avtale.

Uttekslingen av informasjon vil i mange tilfeller ikke utgjøre et konkurranserettslig problem, men vil være en naturlig og verdifull del av medlemskapet i NHO. Derfor vil for eksempel generelle bransjevilkår, utforming av standardkontrakter og ny lovgivning være tillatt. Det avgjørende er at informasjonsutvekslingen ikke har til formål eller til følge å begrense konkurransen.

Utteksling av informasjon om sentrale konkurranseforhold skal unngås, da det etter omstendighetene kan være i strid med konkurranselovgivningen. På samme måte bør informasjon som kan virke som en anbefaling om en bestemt markedsadferd unngås.

4. Hva som ikke omfattes av konkurranse- lovensforbudsbestemmelser

Loven inneholder et eksplisitt unntak for arbeids- og ansettelsesvilkår, jf konkurranseloven § 3 første ledd. Arbeids- og ansettelsesvilkår er forhold som normalt omfattes av en tariffavtale som lønnsvilkår, bestemmelser om arbeidstid, permisjoner og ferievilkår m.v..

Lovens forbudsbestemmelser får ikke anvendelse på tariffavtaler. Dette følger av rettspraksis vedrørende tolkningen av de tilsvarende forbudsbestemmelsene i EU og EØS-avtalen. EU-domstolen og EFTA-domstolen har lagt til grunn at kollektive avtaler mellom interesseorganisasjoner i utgangspunktet faller utenfor konkurransereglens virkeområde på grunn av deres rolle i gjennomføringen av den sosiale dialog på arbeidsmarkedet.

Praksis fra EU-domstolen kan trekke i retning av at arbeidstaker- og arbeidsgiverorganisasjoner overhodet ikke opptre som foretak i konkurranselovens forstand når de forhandler kollektive avtaler om lønns- og arbeidsvilkår.

Ved brudd på konkurranselover kan både sivil- og strafferettslige sanksjoner avendes.

Konkurransetilsynet kan ilegge overtredelsesgebyr.

I tillegg kan personer straffes for overtredelse av konkurranseloven.

Foretak som bistår konkurransemyndighetene med oppklaring av egen eller andres overtredelser kan på nærmere vilkår gis reduksjon eller bort fall av overtredelsesgebyr eller bøter.

5. Konkurransetilsynets sanksjoner og kontrollbesøk

Konkurranselovgivningen håndheves av EU-kommisjonen og nasjonale konkurransemyndigheter.

Overtredelse av konkurranseloven kan ha alvorlige konsekvenser for NHO, NHOs medlemmer og NHOs medarbeidere.

Dersom det konstateres overtredelse av konkurranseloven vil man som utgangspunkt bli møtt med et påbud om å bringe overtredelsen til opphør.

Dersom overtredelsen har vært grovt uaktsom eller forsettlig, kan konkurransetilsynet pålegge høye bøter, både på organisasjon, medarbeider og bedrifter.

Konkurransemyndighetene har tre vanlige etterforskningsmønstre:

- Forespørsel om informasjon
- Myndighet til å oppta forklaring
- Myndighet til å foret inspeksjon (dawn raid/razzia)

Hvis konkurransetilsynet har mistanke om at det foregår overtredelser av konkurranseloven, kan Konkurransetilsynet foreta en kontrollundersøkelse, såkalt "dawn raid".

Før en slik kontrollundersøkelse kan iverksettes, skal Konkurransetilsynet innhente en kjennelse fra domstolen hvor grunnlaget for undersøkelsen fremgår.

Konkurransetilsynet har da adgang til å undersøke samtlige av NHOs lokaler, skap, skuffer, PCer, samt medarbeidernes vesker og lommer etc. En slik undersøkelse kan også omfatte medarbeidernes private hjem. Konkurransetilsynet kan ta kopi av alt materiale, PCer, oppta muntlige forklaringer om faktiske forhold, fra medarbeidere i organisasjonen.

